

Ara Karar CM/ResDH(2023)39
Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının icrası
Oya Ataman grubu v. Türkiye

(Bakanlar Komitesi tarafından 9 Mart 2023 tarihinde 1459. toplantıda kabul edilmiştir)

Başvuru No.	Dava	Karar Tarihi	Kesin karar Tarihi
74552/01	OYA ATAMAN	05/12/2006	05/03/2007
42606/05	İZCİ	23/07/2013	23/10/2013
50275/08	ATAYKAYA	22/07/2014	22/10/2014
70396/11	AKARSUBAŞI	21/07/2015	14/12/2015
37273/10+	SÜLEYMAN ÇELEBİ VE DİĞERLERİ	24/05/2016	24/08/2016
3704/13	SİLGİR	03/05/2022	03/08/2022
10613/10	EKREM CAN VE DİĞERLERİ	08/03/2022	05/09/2022

Bakanlar Komitesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin nihai kararlarının icrasının denetlenmesini öngören İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin 46. maddesinin 2. paragrafı uyarınca (bundan böyle "Sözleşme" ve "Mahkeme" olarak anılacaktır);

Türkiye'de barışçıl toplanma özgürlüğü hakkı hususunda, katılımcıların yargılanması ve/veya barışçıl gösteri yürüyüşlerini dağıtırken katılımcılara aşırı güç kullanılmasını da içeren orantısız müdahale sorununun 15 yılı aşkın bir süredir 70'in üzerinde Mahkeme kararıyla Komite'nin önünde derdest olduğunu hatırlatarak;

Komite'nin, Türkiye'de barışçıl toplanma hakkından yararlanılabilmesi için yasal reformun kaçınılmaz olduğunu belirtmesine ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nun değiştirilmesine yönelik defalarca çağrı yapmasına rağmen, Türk yetkililerin kanunun hükümlerinde değişiklik yapmadığını ve Mart 2021 tarihli İnsan Hakları Eylem Planı'nın uygulanması dahil bu hususta herhangi bir plandan bahsetmediğini derin üzüntüyle kaydederek;

Anayasa Mahkemesi'nin içtihadında devam eden olumlu gelişmelerin ve yerel mahkemelerin iç hukuku yorumlamasında ve uygulamasında görülen iyileşmenin bu dava grubunda gerekli olan yasa değişiklikleri ihtiyacını ortadan kaldırmadığını, zira yakın tarihli yerel mahkeme kararlarının, mevzuatın yetkililerin barışçıl toplantılara ve gösteri yürüyüşlerine geniş kapsamlı yasaklar getirme, bunları dağıtırken orantısız güce başvurma ve idari ve cezai yaptırımlar uygulamaya yönelik tutumlarını sürdürmesine imkan verdiğini gösterdiğini hatırlatarak;

Ayrıca, yetkililerin sunduğu istatistiksel verilerde 2911 sayılı Kanun'a aykırı davranma eylemiyle bağlantılı kovuşturma ve mahkumiyet sayılarında yıllar içinde genel bir azalma eğilimi görülmesine rağmen, savcılık makamlarının başlattığı çok sayıda soruşturmanın, her ne kadar birçoğu takipsizlik kararıyla sonuçlansa da, tek başına toplanma özgürlüğü üzerinde önemli bir caydırıcı etki yarattığını belirterek;

Ayrıca, yerel mahkeme kararları örneklerinin, biber gazı ve diğer kitle kontrol silahlarının kullanımına ilişkin 2016 Genelgesi'nin uygulamasının uluslararası standartlara ve özellikle de gaz kullanımının sadece kolluk kuvvetlerinin fiziksel bütünlüğünün ciddi risk altında olduğu durumlarla sınırlı tutulması prensibine uygunluğu konusunda sorunlar içerdiğini ortaya koyduğunu da kaydederek;

Yetkililere, 2911 sayılı Kanun'u Avrupa Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi'nin içtihadında belirtilen prensiplere uygun doğrultuda değiştirmelerini GÜÇLÜ BİR ŞEKİLDE TAVSİYE ETMİŞTİR; Bu konuda Avrupa Konseyi'nin yardımı hazır olduğunu DİLE GETİRMİŞTİR;

Yetkililere, 2016 Genelgesi'nin ve pratikteki uygulamasının her bakımdan kitle kontrol silahlarının kullanımına dair uluslararası standartlara uygun olmasını sağlayacak gerekli önlemleri almalarını ve Avrupa Konseyi'nin temin edebileceği uluslararası uzmanlıktan faydalanmalarını TAVSİYE ETMİŞTİR;

Yetkililerden, son beş yılda kolluk kuvvetlerinin biber gazı ve diğer kitle kontrol silahlarıyla müdahale ettiği gösteri yürüyüşü ve toplantıların içeriği ve 2911 sayılı Kanun'un gerekliliklerine uymamalarına rağmen polis müdahalesi olmadan gerçekleşmesine izin verilmiş gösteri yürüyüşü ve toplantıların içeriğinin yanı sıra 2911 sayılı Kanun'a aykırı olarak düzenlenen gösteri yürüyüşlerine katılanlar aleyhine her yıl açılan cezai ve idari kovuşturma ve verilen mahkumiyet sayıları hakkında ayrıntılı bilgi vermeye devam etmelerini TALEP ETMİŞTİR;

Üst düzey siyasetçilerin genel olarak insan haklarının korunması hakkındaki konuşma örneklerine DİKKAT ÇEKMİŞ ve yetkilileri, hakim ve savcılar ve kolluk kuvvetlerini yasal çerçeveyi yüksek mahkemelerin içtihadı ve insan hakları doğrultusunda uygulamaları konusunda eğitmeye devam etmeleri yönünde TEŞVİK ETMİŞTİR; Yetkililere gruba ilişkin örnek yerel mahkeme kararları sunmaya devam etme ÇAĞRISINDA BULUNMUŞTUR;

Yetkililerden, *Akarsubaşı* davası kapsamında öngörülen, ve henüz çözüme kavuşturulmadığı anlaşılan, Kabahatler Kanunu uyarınca idari para cezalarının orantısız bir şekilde verilmesi sorununa ilişkin almayı düşündükleri genel önlemler hakkında bilgi vermelerini TALEP ETMİŞTİR; Yetkilileri, yakın tarihli bir karar olan *Ekrem Can ve Diğerleri* davasında saptanan adil yargılanma hakkı ihlaliyle ilgili olarak alınan veya alınması planlanan genel önlemler üzerine bilgi vermeye de DAVET ETMİŞTİR;

Yetkilileri, *Silgir* ve *Ekrem Can ve Diğerleri* davalarında, başvuranların aleyhlerinde sürdürülen yargılamaların yeniden yapılmasını talep edip etmedikleri hususunda ve ayrıca yukarıda belirtilen konuların tamamı hakkında en geç Mart 2024 sonu itibarıyla bilgi vermeye DAVET ETMİŞTİR.